

बौद्ध दर्शन

अवैदिक दर्शन

चार आर्यसत्ये

१. सर्वम दुःखम
२. दुःख कारणम
३. दुःख निरोधः
४. दुःख निरोध गामिनी

आर्य अष्टांग / अष्टांगिक मार्ग

१. सम्यक दृष्टी
२. सम्यक विचार
३. सम्यक वाचा
४. सम्यक कर्म
५. सम्यक आजीविका
६. सम्यक व्यायाम
७. सम्यक स्मृती
८. सम्यक समाधी

पंचशील संकल्पना

१. प्राणातिपात विरती (अहिंसा)
२. मृषावाद विरती (सत्य)
३. अदत्ता दान विरती (अस्तेय)
४. काम मिथ्याचार विरती (ब्रह्मचर्य)
५. सुरा मैरेय प्रामादस्थान विरती (मद्यपान निषेध)

क्षणभंगवाद

१. अस्तित्व म्हणजे अर्थ क्रियाकारिकत्व
२. व्यावहारिक दृष्टीनेही सर्व क्षणिक आहे
३. क्षणिकता केवळ बाह्य वस्तूनाच लागू नाही
४. क्षणिकता ही चित्त चैत्य स्कंधानाही लागू आहे

निर्वाण (निर्वाणम शान्तम)

१. निर्वाण म्हणजे विझणे, शांत होणे (ज्योत, दिवा).
मानवी जीवन हे दिव्यासारखे आहे .
२. शान्त होणे म्हणजे अस्तित्वाचा नाश नव्हे. मूळ
रूपात विलीन होणे.
३. निर्वाण म्हणजे अनिर्देश्य, अनिर्वचनीय अवस्था.
४. अर्हताच्या मनाची प्रसन्न, गंभीर , शांत अवस्था.